

Zpráva o činnosti TC227/WG1 za rok 2011

1. Uskutečněná zasedání CEN/TC227/WG1 v roce 2011

V průběhu roku 2011 se uskutečnila 2 zasedání CEN/TC227/WG1. Jarní jednání se konalo 14.4. – 15.4.2011 ve Vídni, podzimní jednání se uskutečnilo 6.10. – 7.10. 2011 v Delftu.

Jednání ve Vídni 04/2011

Ve skupině WG1 pokračuje příprava 2. generace výrobních norem. Při přípravě revize těchto norem se bude uplatňovat tzv. "normální přístup" – budou uváděny všeobecné požadavky s uvedením oborů zrnitosti + empirické a funkční požadavky společně, z kterých se budou vybírat jednotlivé parametry do národních příloh. Nebude uplatňováno dělení na empirický přístup a funkční jak tomu bylo u normy asfaltový beton v 1. generaci norem. V anglické části norem se bude definovat, které požadavky se nedají vzájemně kombinovat, aby nedošlo k přeurčitosti požadavků. Tento způsob byl vybrán ze 4 uvažovaných přístupů:

- všeobecné požadavky pouze s empirickými
- všeobecné požadavky v kombinaci buď s empirickými nebo funkčními (jako doposud u AC), mělo být aplikováno i u norem EN 13108-5 SMA a EN 13108-7 PA
- vybraný způsob
- nová norma pro funkční způsob specifikací, kdy neměly být definovány obory zrnitosti a měly být uváděny pouze funkční požadavky

Při revizi norem by se měly znovu přezkontrolovat obory zrnitosti u jednotlivých typů směsí, tak, aby tyto obory nebyly v rozporu s národními zvyklostmi, doporučuje se spíše držet širších oborů zrnitosti. Revize stávajících znění výrobních norem byla připravena na podzimním jednání v Delftu, kde byly probírány sporné připomínky. Na jarním zasedání v roce 2012 by měly být prezentovány nové návrhy norem.

Revidovat se budou normy EN 13108-1 AC, EN 13108-5 SMA, EN 13108-6 MA, EN 13108-7 PA. Nebudou se revidovat normy EN 13108-3 Měkká asfaltová směs a EN 13108-4 Hot Rolled Asphalt.

V revidovaných normách budou uvedeny nové zkušební metody až do čísla EN 12697-47, tedy nově zkouška ohybem na půlválcovém zkušebním tělese, odolnost proti tvorbě mrazových trhlin. V normách ale nebude např. zkouška Wehner/Schultze, která je stále předmětem diskuzí a dohadů.

Dále bylo diskutováno o připomínkách k výrobním normám jako např.:

- Specifikace zrnitostí směsí na dalších hrubých a jemných sítích v národních přílohách → z pohledu evropských norem nadbytečné,
- Jak má být např. ošetřeno přidávání drcené pryže do asfaltu – nedořešeno, bude předmětem dalšího jednání,
- Otázka jednoznačné specifikace gradace pojiva při přidání většího množství R-materiálu. Není ve výrobních normách taktéž dostatečně ošetřeno, nutno dořešit.

Na jednání bylo odsouhlaseno, že R-materiál je možné používat i pro asfaltový koberec drenážní. Omezení pro jeho použití by měla být uvedena v národních přílohách.

Bylo definitivně rozhodnuto o zpracování dvou norem pro asfaltové směsi za studena:

- s asfaltovou emulzí
- s pěnoasfaltem

Co se týče zkušebních norem, bylo konstatováno, že odolnost asfaltových směsí proti působení pohonných hmot dle EN 12697-43 se jeví jako problematická zkouška s ohledem na hodnocení výsledků (dobrá, střední, špatná, bez požadavků), protože neexistuje dostatečné množství dat. Doporučeno v budoucnu k úpravě. Bylo odsouhlaseno, aby byla norma prEN 12697-49 Friction after Polishing (Drsnost po ohlazování) byla rozeslána k připomínkování. Dále byly odsouhlaseny revidované normy EN 12697-1, 6 (objemová hm. asfaltového zkušebního tělesa), 11 (přilnavost), 39 (obsah pojiva spalováním) a 40 (propustnost PA in situ) ke zrychlenému připomínkování postupem UAP.

Ad-hoc Group - Klasifikace hluku

Byl vyhodnocen dotazník zástupců této skupiny týkající se záležitosti měření hluku na evropské úrovni. Cílem vyhodnocení dotazníku je buď zavést evropskou normu nebo jen technické podmínky.

Odpovědi na dotazník z jednotlivých zemí byly nejednoznačné. Podpora byla vyjádřena metodě měření CPX - zakrytovaný přívěs s mikrofonom nastaveným u kola s normovanou pneumatikou. Měří se hluk pouze vznikající z odvalující se pneumatiky po povrchu vozovky. Metoda CPX poskytuje dobrý odhad o "akustické kvalitě" povrchu vozovky. Metoda je vhodná pro vyhodnocení homogenity povrchu u větších měřených sekcí a za různých podmínek.

Z dotazníku vyplynulo, že většina respondentů se nevyslovila pro zpracování evropské normy pro měření hluku jakožto typu společného evropského dokumentu. Vyhodnocením dotazníku bylo dále zjištěno, že není všeobecná podpora pro rozšíření laboratorní metody pro zkoušku adsorpce hluku. Tato skupina navázala kontakt s evropským projektem CNOSSOS. CNOSSOS je výzkumný projekt spojený se zaváděním evropské ekologické směrnice pro hluk 2002/49/EC. V rámci této směrnice evropská komise rozhodla o přípravě společné metody pro posuzování hluku pro silnice, železnice, leteckou dopravu a průmyslový hluk za účelem dosažení srovnatelnosti výsledků mezi jednotlivými státy EU (projednáno v roce 2008). Cílem je vytvořit hlukové mapy a akční plány. CNOSSOS považuje aktivity ad-hoc skupiny hluk za účelné pro doplnění aktuálních modelů.

Účelová skupina pro hluk pod CEN bude pracovat dále na dalším zlepšení zkušebních metod a evropské metodě pro charakteristiku hluku povrchů vozovek.

Skupina SG15 – zastřešující notifikované osoby

Pražský TAZUS se ujal po 4 letech nečinnosti obnovení práce této skupiny (Předsedou je Ing. Studnička, tajemníkem je Ing. Racek). Skupina SG15 by měla jednak zastřešovat notifikované osoby na evropské úrovni a dále revidovat normy přicházející z různých pracovních skupin CEN, zajistit jejich srozumitelnost a identifikovat případné nesrovnalosti. Měla by být zpětná vazba do těchto pracovních skupin pro případnou korekci norem.

Na jednání v Praze byla prezentována situace v TC336 a TC227. Bylo dohodnuto, že budou revidovány nebo dopracovány tzv. Position Papers – směrnice pro postup notifikovaných osob do příštího a rozeslány k připomínkování do příštího jednání, které se bude konat opět v Praze v červnu.

Na jednání skupiny SG15 byla prezentováno evropské nařízení pro stavební výrobky (CPR), které by mělo od roku 2013 nahradit dosavadní směrnici pro stavební výrobky (CPD). Ke 4 základním harmonizovaným prvkům ve směrnici pro stavební výrobky (systém harmonizovaných evropských norem a technických schválení, ověřování shody, systém certifikace notifikovaných osob a udělování značky CE), přibude v evropském nařízení pro stavební výrobky stanovení výskytu nebezpečných látek. K 6 základním sledovaným vlastnostem stavebních výrobků (mechanická odolnost, protipožární bezpečnost, ochrana zdraví a životního prostředí, bezpečnost při užívání a ochrana proti hluku, přibude 7. sledovaný parametr – udržitelnost.

Na jednání byl prezentován dokument týkající se akreditace mezinárodně činných notifikovaných osob, které působí ve více než jedné členské zemi.

Jednání v Delftu 10/2011

Na jednání byly podrobně probírány připomínky k výrobkovým normám při 5-leté revizi. Přitom byly identifikovány klíčové body aplikovatelné pro jednu nebo více norem:

- text týkající se spojení existujících empirických a funkčních zkoušek u “normálního” přístupu

- bylo potvrzeno, že je nutno mít jasný návod jak zamezit přeurčitosti u specifikací.

Toto je možné uvést v informativní příloze každé z norem.

Norma EN 13108-9 Asfaltový beton pro ultra tenké vrstvy (UTLAC) mění název na AUTL. U normy EN 13108-10 bylo potvrzeno, že princip této normy nebyl přijat. Empirické a funkční zkoušky budou spojeny v existujících normách.

Dále bylo diskutováno o omezeních týkajících se gradace pojiv, která jsou použitelná pro míchání při přidávání R-materiálu z důvodu nedostatečného promíchání nově přidávaného pojiva s pojivem starým. Bylo dohodnuto, že ve výrobkových normách bude uvedeno, že jakákoli omezení co se týče gradace pojiv budou uvedena v národních dokumentech.

Byl diskutován text německého zástupce, který pokrývá umožnění používat “předmíchaná” pojiva, což se týká jednoho typu gumoasfaltových pojiv. Bylo dohodnuto přidat text do všech výrobkových norem s poznámkou, že pojivo je vhodné pro určený druh asfaltové směsi.

Dále bylo rozhodnuto, že u zkoušení únavových vlastností bude s ohledem na možný návrh konstrukce vozovky uváděn též sklon únavové přímky. Tento údaj nebude vyžadován jako součást označování CE. Bylo též diskutováno o španělském požadavku na zařazení Cantabro testu. Tato zkouška však nemůže být uvažována jako další ze zkoušek citlivosti na účinek vody, ale jako zkouška trvanlivosti.

Očekává se od TG2, že budou poskytnuty zkušební postupy použitelné pro studené asfaltové směsi. Následně bude distribuována norma pro tento druh směsí.

Pokud se stihne vydat revidované výrobkové normy do roku 2012, budou zpracovány pod CPD, jinak budou pod CPR. Zazněl názor připravovat normy již pod CPR bez ohledu na datum přijetí norem.

Byl vznesen dotaz, zda má být při 5-leté revizi norem norma schvalována zrychlenou procedurou UAP, když došlo k technickým změnám v obsahu normy? UAP nedovoluje provádění technických korektur. Při 5-leté revizi se však TG2 většinou zabývá technickými připomínkami. Z tohoto důvodu by měla být norma připomínkována standardní procedurou CEN-enquiry.

Dále probíhala diskuse o zkušebních normách uváděných ve specifikacích řady EN 13108. TG2 není jasné, proč jsou některé normy uváděny ve specifikacích, zatímco jiné pouze v normě EN 13108-20 Zkoušky typu.

Normy pro kvalitu

Norma EN 13108-8 R-materiál → jsou zapotřebí nové definice pro vstupní materiál, protože tento není R-materiálem. R-materiál je nadrcený a přetříděný a přidává se do směsi. Aby se materiál dovezený na obalovnu nepovažoval za odpad, bude nutné zjišťovat přítomnost dehtu.

Skupina SG15 – zastřešující notifikované osoby

SG15 považuje inspekce na obalovnách 1x za 3 roky za příliš dlouhou. Toto též odporuje požadavkům na akreditaci notifikovaných osob dle ISO 17021, kde se uvádí, že vykonávání dohledových auditů by se mělo provádět minimálně 1 x do roka.

Byla založena nová TG pro sledování zavádění CPR (Construction Product Regulation), aby se tento dokument zaváděl jednotně a připravily se dotazy notifikovaných osob pro Evropskou komisi.

2. Uskutečněná zasedání NAT/WG1 v roce 2011

V průběhu roku 2011 se uskutečnilo 1 jednání týmu č.6 pro asfaltové technologie za horka:

22. jednání NAT č. 6 konané dne 27. a 28.4. 2011 v Bořeticích

Jednání bylo zaměřeno na:

- problematiku evropských norem,
- otázky nových trendů při výrobě a používání asfaltových směsí,
- informace o nových druzích asfaltů.

Program jednání

- Činnost Sdružení pro výstavbu silnic Praha
- Informace z jednání CEN/TC 227 WG 1
- Informace z jednání CEN/TC227/WG1/TG2
- Informace k nízkoteplotním asfaltovým směsím
- Reologie a experimentální vymezení funkčních charakteristik NAS
- Změna Metodického pokynu v části II/3 (vzorkování)
- Informace z TNK 134 Asfalty a asfaltová pojiva
- Hlavní činnost týmu č. 6
- Srovnání technických norem pro asfaltové směsi v Německé spolkové republice, České republice a Slovensku
- Nové trendy v asfaltech
- Modifikované asfalty s „nízkým procentem modifikace“ – jejich využití
- Nízkoviskozní asfalty – současný stav v okolních zemích
- Nízkohlučné asfaltové směsi – současný stav v okolních zemích technik OMV

3. Pokrok ve schválených a zpracovaných EN

V průběhu roku 2011 byly zaslány výzvy pro :

1. Postoupení norem pro hlasování zrychlenou procedurou UAP

EN 12697-26 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 26: Tuhost

2. Sběr 5-letých zkušeností

EN 12697-7 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 7: Stanovení objemové hmotnosti zkušební tělesa pomocí gama paprsků

EN 12697-9 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 9: Stanovení vztažné objemové hmotnosti, zhutňování gyrátorem

EN 12697-10 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 10: Zhutnitelnost

EN 12697-13 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 13: Měření teploty

EN 12697-14 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 14: Obsah vody

EN 12697-27 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 27: Odběr vzorků

EN 12697-28 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 28: Příprava vzorků pro stanovení obsahu pojiva, obsahu vody a zrnitosti

EN 12697-29 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 29: Stanovení rozměrů asfaltových zkušebních těles

EN 12697-31 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 31: Příprava zkušebních těles gyrátorem

3. Odsouhlasení nových položek do plánu / pro revizi

prEN 13108-9 Asfaltové směsi pro ultra tenké vrstvy

EN 12697-1 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 1: Obsah rozpustného pojiva

EN 12697-6+A1 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 6: Stanovení objemové hmotnosti asfaltového zkušební tělesa

EN 12697-11 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 11: Stanovení afinity mezi pojivem a kamenivem

EN 12697-19 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 19: Propustnost zkušební tělesa

EN 12697-20 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 20: Stanovení čísla tvrdosti na krychli nebo Marshallově zkušebním tělese

EN 12697-24 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 24: Odolnost proti únavě

EN 12697-30 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 30: Příprava zkušebních těles rázovým zhutňovačem

EN 12697-34 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 34: Marshallova zkouška

EN 12697-40 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 40: Drenážní schopnost materiálu

EN 12697-45 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 45: SATS

EN 12697-46 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 46: Nízkoteplotní trhliny a vlastnosti jednoosou zkouškou v tahu

EN 12697-49 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 49: Drsnost po ohlazování

4. Návrh na vyřazení normy

EN 12697-9 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 9: Stanovení vztažné objemové hmotnosti, zhutňování gyrátorem

Celkem je v ČR vydáno 35 zkušebních norem řady EN 12697 překladem, 10 norem je převzato endorsmentem, 12 zkušebních norem je ve stádiu připomínkování v rámci revize nebo schvalování a 2 nové normy se zpracovávají (prEN 12697-48 a 50). U výrobních norem a norem pro kvalitu řady EN 13108 je vydáno 8 norem, 2 jsou převzaty endorsmentem.

4. Informace o uskutečněném připomínkování prEN

V současnosti probíhá připomínkování norem uvedených v následujícím seznamu. Termín pro zaslání připomínek k těmto normám je v 1. kvartálu roku 2012

EN 12697-1 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 1: Obsah rozpustného pojiva

EN 12697-6+A1 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 6: Stanovení objemové hmotnosti asfaltového zkušebního tělesa

EN 12697-11 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 11: Stanovení afinity mezi pojivem a kamenivem

EN 12697-19 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 19: Propustnost zkušebního tělesa

EN 12697-20 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 20: Stanovení čísla tvrdosti na krychli nebo Marshallově zkušebním tělese

EN 12697-21 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 21: Stanovení čísla tvrdosti na deskovém zkušebním tělese

EN 12697-24 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 24: Odolnost proti únavě

EN 12697-30 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 30: Příprava zkušebních těles rázovým zhutňovačem

EN 12697-34 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 34: Marshallova zkouška

EN 12697-39 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 39: Zkouška zjišťování obsahu pojiva termickou analýzou

EN 12697-45 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 45: SATS

EN 12697-46 Asfaltové směsi – Zkušební metody pro asfaltové směsi za horka – Část 46: Nízkoteplotní trhliny a vlastnosti jednoosou zkouškou v tahu

5. Předpoklad prací v roce 2012

V roce 2012 bude pokračovat revize příslušných zkušebních norem dle harmonogramu – normy po pětiletém používání (sběr pětiletých zkušeností a vlastní připomínkování revidovaných norem zrychlenou procedurou UAP).

U výrobních norem se předpokládá po zpracování připomínek ke stávajícímu znění předložení návrhů norem 2. generace. U vybraných norem EN 13108-1, 5 a 7 bude postupováno dle dohody a normy budou zpracovány tzv. "normálním" přístupem, u kterého budou v rámci jedné normy uvedeny jak empirické, tak i funkční parametry. Pro zamezení přeurčitosti budou v normách uvedena příslušná omezující ustanovení.

Do návrhu výrobních norem pro asfaltové směsi zpracovávané za studena s použitím emulze a pěnoasfaltu se budou zpracovávat nové zkušební postupy.

6. Celkové zhodnocení činnosti za rok 2011, doporučení, upozornění

Normotvorná činnost je soustředěna na revizi stávajících norem řady EN 12697 a zpracování, připomínkování a zavádění norem nových.

U výrobních norem řady EN 13108 byl dokončen proces připomínkování stávajícího znění norem a je předpokladem, že budou v roce 2012 připraveny nové návrhy norem. Proces se však oproti plánované 5-leté revizi prodlužuje s ohledem na nejasnosti kolem tvorby tří základních norem EN 13108-1, 5 a 7, které mají obsahovat jak empirické, tak i funkční zkoušky.

Bylo dohodnuto, že do revidovaných výrobních norem budou zpracovány zkušební normy po normu EN 12697-47. Zbývající 3 normy, které jsou v návrhu EN 12697-48 až 50 nebudou v normách 2. generace citovány.

7. Závěr

Normotvorný proces v rámci skupiny WG1 je v trvalém vývoji. Zejména u zkušebních norem jsou předkládány nové zkušební postupy ke zpracování. Proces přijímání norem 2. generace se časově prodlužuje a je doprovázen určitými nejasnostmi ohledně struktury nových norem. Na národní úrovni jsou sbírány zkušenosti se zavedenými normami. Návrhy a doporučení na úpravu a doplnění stávajících výrobních norem budou prezentovány na konferenci Asfaltové vozovky 2011 v Českých Budějovicích.

Doufejme, že se Česká republika bude i nadále zapojovat do mezinárodní spolupráce v oblasti tvorby norem i přes všeobecný nedostatek finančních prostředků a personální změny na Ministerstvu dopravy České republiky, které gestorskou činnost financuje. Pouze kontinuální tok informací z Evropy a jejich zpracování na národní úrovni může v budoucnu zajistit další úspěšné zavádění norem a udržení kroku s vyspělou Evropou.

V Brně, dne 7. listopadu 2011

doc. Dr. Ing. Michal Varaus
Gestor za TC227/WG1

Přílohy:

1. Zápis z jednání WG1 ve Vídni
2. Zápis z jednání WG1 v Delftu
3. Přehled o stavu norem